

Jadwiga Czachowska

Maria Szurek-Wisti

Biuletyn Polonistyczny 24/1-2 (79-80), 172-177

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Arcydzieł Poezji i Prozy teksty Brodzińskiego, Fredry, Pola, Słowackiego, Syrokomli; interesowała ją również dydaktyka szkoły średniej.

Ogłaszane przez nią prace odznaczają się gruntowną znajomością poruszonych zagadnień: stroniła od pośpiesznych, nie udokumentowanych materiałami źródłowymi i szczegółowymi dociekaniami syntez, a do swoich penetracji naukowych wprowadzała elementy biograficzne, także socjologiczne, co okazało się szczególnie przydatne przy badaniach nad krajowym romantyzmem, zwłaszcza nad życiem i twórczością Narcyzy Żmichowskiej oraz jej środowiska.

Cechowała ją wielka prawość charakteru i odwaga cywilna, dlatego też cieszyła się dużym szacunkiem wśród współpracowników i studentów, którzy bardzo odczuli jej odejście.

Doc. dr Antoni Jopek

MARIA SZUREK-VISTI 24 XII 1914 - 8 VIII 1980

8 sierpnia 1980 r. zmarła w Paryżu profesor Maria Szurek-Wisti, kierownik Sekcji Polskiej w Institut National des Langues et Civilisations Orientales.

Urodziła się w Krakowie 24 grudnia 1914 r. jako córka inżyniera Stefana Szurka i Marii z Koźłowskich. Do gimnazjum uczęszczała w Poznaniu, gdzie jej ojciec pracował w dyrekcji Polskich Kolei Państwowych. Po otrzymaniu świadectwa dojrzałości w 1931 r. studiowała polonistykę i romanistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując w 1936 r. magisterium. W 1935 r. wyszła za mąż

za Folmera Wisti, lektora języka duńskiego na Uniwersytetach Jagiellońskim i Warszawskim. W r. 1937 pracowała wraz z mężem w Instytucie Duńskim w Warszawie, gdzie przebywała do r. 1940, współpracując po wybuchu wojny z Polskim Czerwonym Krzyżem. W r. 1940 wyjechała do Francji. Po krótkim pobycie w Paryżu podjęła pracę na uniwersytecie w Montpellier jako lektor języka polskiego, kontynuując jednocześnie współpracę z Polskim Czerwonym Krzyżem oraz uczestnicząc z dużym zaangażowaniem w działalności konspiracyjnej i akcjach polskich prowadzonych przy Forces Françaises Intérieures. Aresztowana przez Gestapo 2 marca 1944 r., została wywieziona do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück, skąd udało jej się zbiec. Za działalność w Ruchu Oporu otrzymała po wojnie liczne odznaczenia (Chevalier de la Légion d'Honneur, Médaille militaire, Croix de guerre (avec palmes), Croix du combattant volontaire de la Résistance, Croix du combattant, Médaille des déportés, Médaille des évadés).

Po zakończeniu wojny powróciła do Paryża, gdzie do r. 1947 uczyła w Liceum Polskim języka polskiego i francuskiego, a następnie przez pięć lat pracowała w utworzonym w lipcu 1947 r. Centre Polonais de Recherches Scientifiques - Polskiej Stacji Naukowej, prowadząc jej sekretariat do 1951 r. (Kierownikiem tej placówki był prof. Stanisław Wędkiewicz; w 1952 r. Stację przejęła Polska Akademia Nauk.)

W r. 1952 rozpoczęła Maria Szurek-Wisti pracę, która trwać miała prawie 30 lat - w École Nationale des Langues Orientales Vivantes w Paryżu, przekształconej później na Institut National des Langues et Civilisations Orientales (Państwowy Instytut Języków i Kultur Wschodnich): początkowo jako lektorka języka i kultury polskiej, a następnie zajmując kolejno stanowiska assistante i maître assistante w Sekcji Polskiej, kierowanej przez nieżyjącego już dziś lingwistę prof. Étienne Decaux, gorącego

przyjaciela Polski. Od r. 1956 kontynuowała też własne studia w École Pratique des Hautes Études. W r. 1959 otrzymała obywatelstwo francuskie.

W r. 1973, po przejściu prof. Decaux do uniwersytetu w Nancy, Maria Szurek-Wisti została mianowana professeur délégué de polonais i objęła kierownictwo Sekcji Polskiej; w pięć lat później otrzymała tytuł professeur titulaire de polonais (profesor zwyczajny). Od r. 1978 należała również do państwowej komisji agregacji z polskiego - egzaminu konkursowego na profesorów liceów.

Dydaktyk ze świadomego wyboru i prawdziwego powołania, Maria Szurek-Wisti nie pozostawiła wielu prac naukowych, choć jej pierwsza książka, pt. "Miriam-tłumacz", wydana w 1937 r. w krakowskiej serii uniwersyteckiej Prace z Historii Literatury Polskiej, pod redakcją Stanisława Pigonia, ujawniła wysokie kwalifikacje w zakresie badań historycznoliterackich. W licznych recenzjach, których autorami byli m.in. Tadeusz Grabowski, Wacław Kubacki, Tadeusz Sinko, Kazimierz Wyka, Karol Wiktor Zawodziński, podkreślano wysoki poziom erudycji, szerokość kontekstu porównawczego, jasność myśli, precyzję i trafność analizy literackiej dotyczącej nie tylko dokonanych przez Zenona Przesmyckiego przekładów z francuskiego, ale też z włoskiego, czeskiego, rosyjskiego, angielskiego, niemieckiego, duńskiego i szwedzkiego.

Obok wymienionej książki ogłaszała w tym czasie liczne artykuły i recenzje w takich czasopismach, jak: "Fantana", "Kurier Literacko-Naukowy", "Rocznik Literacki", "Życie Literackie". W 1938 r. otrzymała I nagrodę na konkursie ogłoszonym przez uniwersytet w Kopenhadze za pracę "Chłop w literaturze polskiej od XVI do XX wieku na tle przemian politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturalnych".

Po wojnie przygotowała "Gramatykę polską z ćwiczeniami dla

Polaków we Francji" (1948), a w 1957 r. "Wybór tekstów polskich" dla słuchaczy École Nationale des Langues Orientales Vivantes. Obie te prace, wydane w postaci maszynopisów powielanych, wiązały się ściśle z prowadzonym przez autorkę nauczaniem języka polskiego najpierw zamieszkałej we Francji młodzieży polskiej pochodzenia polskiego, później także młodzieży francuskiej pragnącej poznać język polski. Na pracy dydaktycznej koncentrowała bowiem uwagę i energię, starając się zawsze nie tylko uczyć języka polskiego, ale umożliwić uczniom zrozumienie dziejów kultury polskiej oraz poznanie jej wartości.

Duża wiedza w zakresie filologii polskiej i francuskiej, czujne śledzenie osiągnięć współczesnego literaturoznawstwa i językoznawstwa, także współczesnego życia kulturalnego i literackiego, otwartość na wszystko, co ważne i cenne w nowych metodach nauczania języków obcych, zaangażowanie w pracę organizacyjno-dydaktyczną, a równocześnie walory osobiste: prawość i głęboka kultura wewnętrzna, niezależność sądów, błyskotliwość intelektu, życzliwość i umiejętność porozumiewania się z młodymi, poczucie humoru i cięty dowcip zyskiwały jej uznanie zarówno wśród współpracowników, jak uczniów. Sprawily też, iż pod koniec lat 70-ych Sekcja Polska wysunęła się na drugie (po Sekcji Rosyjskiej) miejsce w departamencie Europy Wschodniej Instytutu: zwiększyła się liczba wykładowców i studentów, rozszerzył się znacznie zakres i poziom nauczania.

W latach 1975-1976 dzięki jej staraniom wprowadzony został cykl dwóch studiów, tzn. czwarty i piąty rok, po którym studenci otrzymują Diplôme de Recherche et d'Études Approfondies i mogą podejmować pracę doktorską. W 1979 r. zainicjowała i zorganizowała przy Instytucie Centre de Recherches sur les Slaves de l'Ouest, mające na celu prowadzenie badań z zakresu języka, literatury i historii kultury Polski oraz Czechosłowacji. W r.

1980 doprowadziła do utworzenia klubu Amicale des Polonisants - Klubu Polonistów, do którego weszli profesorowie-poloniści oraz byli i obecni studenci. Otwarcie klubu nastąpiło 22 kwietnia 1980 r.

Z polonistyką krajową utrzymywała żywe kontakty, zwłaszcza z Instytutami: Słowianoznawstwa, Języka Polskiego i Instytutem Badań Literackich PAN oraz ze Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców "Polonicum" Uniwersytetu Warszawskiego. Przygotowany przez nią program współpracy Institut National des Langues et Civilisations Orientales z Uniwersytetem Śląskim w dziedzinie filologii polskiej i romańskiej stał się podstawą umowy podpisanej w r. 1978 między tymi instytucjami.

Bliskie i przyjazne więzi łączyły też Marię Szurek-Wisti z wielu wybitnymi ludźmi nauki polskiej, m.in. z nieżyjącymi już dziś Jerzym Kuryłowiczem, Zdzisławem Stieberem, Stanisławem Pigionem, Kazimierzem Wyką, a także wielu innymi językoznawcami i historykami literatury. Znana z życzliwości i uczynności, cieszyła się popularnością i sympatią w całym środowisku polonistycznym. Przybywających do Paryża otaczała zawsze serdeczną opieką, starając się ułatwić im nawiązanie kontaktów, dotarcie do potrzebnych materiałów naukowych, zapoznanie się z życiem kulturalnym Francji.

W hołdzie swojej Pani Profesor studenci urządzili 13 czerwca 1980 r. piękny koncert w kościele polskim, a 17 tego miesiąca pożegnalne spotkanie związane z jej przejściem na emeryturę, które miało nastąpić 1 października. Nie doczekała jednak tej chwili. Pod koniec czerwca ciężko zaniemogła i po kilku tygodniach zmarła w szpitalu. Pochowana została na cmentarzu Thidié na południe od Paryża.

Doc. dr hab. Jadwiga Czachowska

KRONIKA KRAJOWA

Z ŻYCIA NAUKOWEGO INSTYTUTÓW FILOLOGII POLSKIEJ UNIwersYTETÓW I WSP

UNIwersYTET GDAŃSKI INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ (1979-1980)

- Instytut Filologii Polskiej UG zatrudnia w roku akad. 1980/81 ogółem 67 pracowników naukowych, w tym: 5 profesorów, 8 docentów (w tym 6 habilitowanych), 33 adiunktów, 17 starszych asystentów, 4 wykładowców i starszych wykładowców. Ponadto w wymiarze niepełnego etatu w Instytucie pracuje 9 osób, w tym: 3 profesorów, 2 docentów, 2 adiunktów i 2 starszych asystentów. Prace dokumentacyjne i techniczne wykonuje 9 pracowników technicznych i naukowo-technicznych.

- W roku akad. 1980/81 w składzie osobowym Instytutu zaszły następujące zmiany: dr hab. J. Bechórz został awansowany na stanowisko docenta; na etacie adiunkta zostali zatrudnieni: dr dr J. Ciechowicz, J. Kowalewska, A. Kubale, E. Łuczyński, K. Nowosielski, E. Piotrowska. Na pełnym etacie st. asystenta zostali zatrudnieni: mgr mgr B. Elwart, J. Maćkiewicz, Z. Majehrowski, B. Oleksowicz, H. Popławska, S. Rosiek. Na etat stażysty przyjęta została mgr K. Ziemia. Zrezygnował z pracy w Instytucie dr S. Dąbrowski. Na emeryturę przeszła dr M. Maternicka.